

ÉPÍTÉSZETI SZEMLE

SZERKESZTI: BOBULA JÁNOS.

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
 SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-U. 45.
 hová a kéziratok és az előfizetések küldendők.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

—*— Megjelen havonta 2-szer. —*—

* Hirdetések felvételnek SZIGETHI EMIL kiadóhivatalában: *
 VII., ÓVÓDA-UTCA 27.

A MOSTOHA GYERMEK.

Vz. Megrögzött szokássá vált nálunk, hogy ha képzőművészetről beszélnek, akkor mindenki, úgyszólván kizárólag a festészetet érti alatta. A szobrászat már csak mellékes szerepet játszik benne, az építészetet pedig végkép elhallgatják.

Most is, hogy a miniszter kiadta azt a rendeletét, hogy az iskolák pótolják az ízlés fejlesztésében a családi nevelés mulasztásait és fölébresszék az ifjúság szívében a szépnek szunnyadó szeretetét, vagy midőn HOKK JÁNOS kiadta könyvét a művészeti reformról, a melyben szintén úgyszólván csak a festőkkel foglalkozik, megindult a véleménykülönbségek szóharca, a melyek, mint a zápor, minden körülmény közt legalább egyetlen jó következményt szoktak maguk után vonni, t. i. megtisztítják és fölfrissítik a miazmás levegőt: azonban senkinek sem jut eszébe, hogy az építészet ügyét szóba hozza, mintha ezen a téren már minden a legjobb rendben lenne s nem szorulna rá a megkorrigálásra.

Előre bocsátjuk, hogy nem célunk a festőművészet fontosságát kétségbe vonni; azonban nem csupán igazságtalanságot, hanem egyszersmind a képzőművészet komoly veszedelmét látjuk ebben a tüntető közönyben, a melylyel agyonhallgatják azt a művészeti ágat, a mely pedig úgy jelentményénél, mint gyakorlati fontosságánál fogva sem helyezhető az utolsó sorba.

A társadalmi élet színtere a házsorokból alkotott város, melynek falai közt játszódnak le történetünk jelentős eseményei és tűnnek tova a szürke, verejtékes hétköznapiak. A földművelő osztály kivételével, a civilizált ember a szabad természet ölében csak átutazó, vagy kiránduló vendég és sorsa a bölcsőtől a sírig ahhoz

a mesterséges kerethez fűződik, a melyben kulturális értékeinek összegét halmozza együvé. Ez a kultúra ott vette kezdetét, a hol az ember az első lakóhely építéséről gondolkodott. Azóta az emberi művelődés és az építészet folyvást egymással szoros kapcsolatban fejlődtek és kölcsönösen jelezték egymás szintjét. Ebben leli természetes magyarázatát, hogy a midőn a századok, sőt évezredek rombolásai már az egyes népfajokat és nemzeteket is elenyésztették a föld színéről, egy-egy véletlenül kiásott romtöredék a történetbúvárnak érthetőbb nyelvű és hitelesebb adatokat nyújt, mint bármely írott krónika.

Az a hatalmas szimfónia, mely az architektúrában nyilatkozik meg, folyvást és a társadalom minden osztályához szól. Hatásának egyaránt ki van téve az úr, meg a koldus. A gazdagok féltékeny elszigeteltségben élvezhetik az alkotó szellem egyéb fényűzési vívmányait, hanem ennek a művészetnek a szépsége úgy érvényesül, mint a napfény, mely sugarait az egész világra szórja.

Ennek okáért nem csupán közegészségügyi, hanem esztetikai szempontból is mindnyájunkat közösen érdeklő kérdés: hogyan épül városunk?

És mindazok, a kik a művészet kulturális fontosságát hangsúlyozva, csakis a festészet felé koncentrálnak tevékenységüket, fél munkát végeznek, még pedig nem csupán azért, mivel, ha a képzőművészet trilogiájából hiányzik az építőművészet, akkor a szobrászatnak nincs bázisa és hajléktalan a festészet, hanem mert a dolgok időrendi soránál fogva az építészet, fejlődésének arányai szerint, természetszerűleg vonja bele működésébe a többi összes művészeteket.

E mellett nem hagyható figyelmen kívül az építészet numerális túlsúlya, mely szerint például a főváros fél millió lakossága közül mindig csak egy bizonyos százalék látogatja meg a kiállításokat és gyűjteményeket, vidékről pedig legtöbbször soha sem jutnak el oda; ellenben évente nagyobb számmal épülnek házak, mint a mennyi festmény, vagy szobor-mű a nyilvánosság elé került. Építészeti tevékenységünk utóbb szintén aggasztó arányokat öltött, a mihez képest, a helyett, hogy emelkednék, folyvást hanyatlik kvalitatív értéke.

Napról-napra, minden városrészben önkénytelen szemtanui vagyunk annak, hogy az uzsora-spekulációtól hajszott lázas sietséggel hogyan halmozódik egymás végtébe a nagy mennyiségű téglá, és a mily fukarsággal mellőztetik minden más, értékesebb épület-anyag, ép oly mértékben nélkülözik e készítmények a művelt ízlés diszkrécióját, vagy az alkotó

leleményesség örvendetes megnyilatkozásait.

Ez természetes következménye annak az áldatlan állapotnak, hogy nálunk az építészet nem művészek, hanem vállalkozók kezében van.

Ez utóbbiak dominálják a helyzetet és csakis a kontárkodás számlájára róható föl, hogy még az eredetiségre való törekvés is oly kiáltó kudarcban ölt alakot, mint a minő például a meséskönyvek illusztrációinak naiv motivumaiból összekompilált IZABELLA-utcai tarka két ház, melyekről a szemlélő hajlandóbb azt leolvasni, hogy inkább kigyómutatványokkal és akváriummal kapcsolatos állatsereglet bódéja, mintsem tisztos emberi lények lakására szánt hajlék.

Valóban a tizenkettedik órába jutottunk, hogy kulturális vezéregyéniségeink is már megsokalják építészetünk mostoha sorsát és a reputációjában sértett magyar géniuszt fölemelje vétőjét.

A MŰTÁRLATRÓL.

(Y) A legtöbb napilap ismertetéseit elolvasva, nagy reményekkel indultam el a műcsarnok felé. Alig vártam, hogy gyönyörködhessenek a szebbnél szebb képek sokaságában. Hiszen a napilapok hasábjai csak úgy hemzsegték a sok dicsérettől.

Egy heti'ap: a «Magyar Géniusz» volt az egyetlen, a mely igazat adott HOKK JÁNOS-nak, a mennyiben hangoztatta a művészi reform szükséges voltát. E lap mű-kritikusa többek közt azt is mondta, hogy a kiállított képek között, számuk 351, van 15 kép, a mit érdemes megnézni.

A midőn azt olvastuk, gondoltuk magunkban: «peszimista». Ma azt mondjuk: «optimista».

Keresve kerestük azt a 15 képet, de nem tudtuk megtalálni.

Végig gyalogoltuk türelmesen a termeket és láttuk és néztük és kerestük, hanem azt a 15 képet nem találtuk.

Akadunk helyenként sok igyekezetre, sok türelmes kitarásra; itt-ott fölcillant a remény: «Ebből lesz még valami», hanem 15, tényleg kész képet nem találtunk.

Találtunk kapkodást, nagyképüsködést, tudákoságot, okoskodást, a mely anya-

gokból túlbőven telt, hogy modern magyarsággal fejezzük ki magunkat, egy fenomenális «macskajaj»-ra.

És azt találtuk és találjuk, hogy nem jól vannak így a dolgok, a hogy vannak.

Reformálni kell és alaposan!

Reformálni kellene a műcsarnok zsürijét. Nem kételkedünk abban egy percig sem, hogy az illetők legszentebb meggyőződésük szerint fogadnak be, vagy utasítanak el képeket tárlataikról; a hibát nem is bennök, hanem meggyőződésükben keressük.

A kinek szent meggyőződése, hogy csak a zsidóvallás az egyedül üdvözítő, az a legbuzgóbb katolikust is csak pogánynak nézi és viszont. S mentül inkább szereti katolikus embertársát, annál inkább iparkodik őt a zsidóvallásnak megnyerni.

Mert szereti, nem akarja látni elkárhozását; mert szereti, akarná lelkét megmenteni az üdvnek.

Ha pedig még e szereteten föltül a hatalommal is rendelkezik, hogy egy kis szelid nyomást gyakorolhasson katolikus felebarátjára: a valószínűség a mellett szól, hogy e hatalmát gyakorolni is fogja.

Már pedig a művészeti irány, legyen az

bármelyik, nem dogma, a melynek elfogadása vagy el nem fogadása kárhozatra vagy üdvezülésre vezetne.

Nem-e voltak mind forradalmárok a nagy festészeti iskolák alapítói és vezetői? Rájuk is kiáltottak kigyót-békát, a míg lehetett — aztán leborultak előttük és bámulták őket.

Ez a világ rendje! Tavaly is ilyen volt, tavalyelőtt is, és részünkről nagyon valószínűnek tartjuk, hogy jövőre is ilyen lesz. Csodát nem várunk, nem kívánunk, csak egy kis méltányosságot.

A méltányosság, szerintünk, abból állana, ha a műcsarnok zsüri tagjai nem kárhoztatnának el minden irányt, a mi az ő irányukkal, az ő nézeteikkel ellenkezik.

Ha egy írótól valaki azt kívánná: írjon egy bizonyos irányú könyvet, a melynek minden szava az ő tehetségének idegen, az ő lelkének utálat — segíthet önmagán; kapja magát és ír más helyre, a hol ő kell, az ő speciális tudása, ízlése, nézete és nem egy bizonyos irány, a mit utál szívből, lélekből.

Mehet tovább, van miben válogatni. A magyar képzőművészünk nincsen olyan szerencsés helyzetben. Reá nézve kegyetlen keserű valóság a «Szózat» szavai: «itt élned, halnod kell».

Vagy beletörődik az uralkodó kaszt irányába, s abba, ha van művészi lelke, beletörök; szakad az is és vége a művészetnek, kezdődik a mesterség, vagy mondjuk: a műipar.

Vagy pedig ellenkezik, és akkor egész egyszerűen ad akta teszik, rá borítják az agyonhallgatás fátylát és — ennyi!

Az engedelmes középszerűségeknek jobban megy a dolguk. Meggyőződésük ellen nem kell cselekedniök, mert az nincs. Művészi ideáljukat kifejezi egy Aréna-úti, vagy más-úti villa és ennyi meg ennyi biztosított évi jövedelem.

A »Magyar Géniusz«-ban olvastuk e jellemző mondatot: A bécsi művészség így imádkozik: «Add meg nekünk mindennapi kenyereinket; a budapestiek pedig csak így: Add meg az én mindennapi kenyereimet».

Hogy művészeink közt nincsen meg a kellő összetartás, azt legjobban bizonyították be a múlt héten, a midőn a nagybányai festőknek kereken megtagadták a műcsarnok használatát. — Magyarország pénzügyi viszonyai nem oly szerencsések, hogy minden festészeti iránynak külön kiállítási palotát emelhetne az ország;

valószínűleg úgy épült az a palota, hogy akármilyen irányú festők és szobrászok állíthassák ki műveiket,*) nem pedig arra, hogy onnan egy irányt erőszakoljanak a magyar közönségre.

Más helye a közönségnek nincsen, a hová mehetne a magyar festészet legújabb terményeit megnézni. Adjanak tehát a közönségnek, a művelt ízlésű közönségnek olyan kiállítást, a melyben nem ásitozva forgolódik; mert bármilyen gyönyörű legyen egy irány, 12 termen át variálva egy és ugyanaz a szósz, csak ásitásra gerjeszt.

Ha olyan rossz az az új irány, annál rikitóbban rí majd ki a mostani irány remekművei mellett; ha pedig jobbat tudnak ők adni, mint a mit most kapunk, le az elavult, ósdi, maradi istenekkel; éljenek az új, az újabb, a legújabb istenek.

Ôte toi, que je m'y mette! Vidd magadat innen, hogy üljek a te helyedbe.

Az erőse a jog! Értvén az erő alatt a tehetséget. Mindenben megváltoztak a nézetek, csak egyedül a festészetben maradnánk meg az egész művelt világtól régen félretolt irány mellett?

Mindenben fejlődött ízlésünk, már egész gondolkozásunk az élet mindennapi cselekményeiben; csak a képzőművészetben maradnánk meg az elavultnál?

Pedig vannak az új és újabb festők és festőnőink között tehetségek szép számmal, de ha abban a hitben ringatjuk őket, hogy már elérték a tökély legnagyobb fokát, segítjük kiölni a tehetséget, az ambíciót belőlük. Mert a művészetben még inkább, mint akár mi másban áll e tétel igazsága: nincs megállás. Vagy tökéletesbedünk, emelkedünk, vagy sülyedünk, visszamegyünk: megállni nem lehet.

A mennyire szükséges a kis gyermeknek a tejtáplálék, felnőtt ember csakis tejből megélni, megerősödni nem tud.

A második alapos reformot a műkritikában szeretnénk megvalósulva látni. Nem elég, ha a közönségnek felsoroljuk: ez meg ez festett egy ilyen és olyan című képet. Mi köze a címnek a képhez?

Azt írják meg a kritikusok, hogy mi tetszik nekik az ilyen és olyan című képen, milyen finomságot fedezett fel az ecsetkezelésben, milyen összbenyomást nyert, milyen hatással vannak reája a

*) Csak az építészeket dobálják ki! Jelenleg is visszautasították még a kevés építészeti művet is.

színek, mi tűnik neki e képen helyesnek, vagy helytelennek?

Azért kritika, hogy őszintén megmondja mit látott önszemeivel, nem azért, hogy arról regéljen nekünk, milyen szenzációkat keltett benne a kép címe?

Őszintén, hanem azért jóságosan, — jóságosan, de hizelkedés nélkül.

Vagy csak gyermekek a mi kiállító művészeink, a kiket sérti az igazság? nem felnőt embereket, a kik lelkük, művész-lelkük finomabb rezgésével felfogott benyomásokat kívánnak közölni a Gondviseléstől, e tekintetben kevésbé megáldott embertársaikkal?

Nem-e gyönyörködne egy istenadta igazi művész az oly kritikus bírálatában, a ki képéből mondatlanul kiolvassa azt, a mi a művész lelkét eltöltötte alkotás közben? Nem jobban szeretné a művész, ha a kritikus a képet nézve, mondjuk egy tájképet, elkezdene töprengeni: no nézd, tájkép! egy darab erdő, egy arasznyi patak, egy marék virág benne és — nyár van körülöttem! Hogy csinálja ez az ember ezt? — És töprengne a kritikus, míg fölfedezné a mű részletes finomságait és e fölfedezése fölötti boldogságában neki ülne s írna egy részletes ismertetést e műről.

Míg most előveszi a katalógust, keresztül fut a termeken, ceruzával megjegyyez egy-két ismeretlenebb nevet, az ismertekről úgy is tudja már mit mondjon, új az évi tárlati kritikában úgy is csak a kiállított kép címe és azzal: meg van.

Akkor nem dicsérnének olyan képeket, a melyekben minden kékes, átlátszó nyári ködben úszik s a kép kellő közepéből, a hol minden valószínűség szerint már sűrűbb a nyári köd, mint az előtérben, kirí, kizöldül, diadalmasan kibukik a rá-mából három zöld fa. Sőt mentül távolabb a nézőtől, annál zöldebbek.

Akadna kritikus, a ki ezt kiírná, kifejtené, hangoztatná a valószínűséget is, figyelmeztetné a művészt e tévedésére s egyszersmind ösztönözne egy egész sereg más művészt arra, hogy szigorúbbak legyenek önmaguk iránt.

A tárlat eseményszámába menő része kétségtelenül MEDNYÁNSZKY Alkonyja. Nagysága által meglepően hat, mert eddig rendesen kisebb méretű képeket láttunk e művésztől. De nem árt e képnek. Impozáns, hatalmas egy alkotás. Csupa erő, csupa báj. Egy skálája a barnának és dicsőítése. Ha közlőről nézzük, csak festék-

foltokat látunk, el kell találnunk a helyes távolságot, hogy a képnek búbáját, erejét, melegét egészen érezzük; hogy valónkat egészen áthassa, átjárja.

Poéta festette e képet, a ki festő és mint festő is mester. Igaz, hogy nem a sablon nevelte ily nagygyá, hanem az, hogy nem engedte egyéniségét a sablon által kiölni, elpusztítani.

Ott fekszik a hatalmas kőszikla a víz partján, lassan ring, hullámszik a víz, egy maroknyi fű a kép bal alsó szegletében, a mely átmenet a szikla aljában növe fűhöz s a sötét alkony közeleg és borítja el a sziklát, füvet, vizet egyaránt.

Hogy lehet alkonyt festeni? Nézzék meg MEDNYÁNSZKY képét, ott a felelet.

Boldog WAMPETITS! Csakhogy ha ő azt hiszi, hogy az a kép békességesen megfér egy budapesti lakás méreteiben s ott érvényre is jut, akkor egy nagyot téved.

Az a kép lesz az a mesebeli aranyos kaftán, az a fehér elefánt, a minek áldozni kell, hogy méltó keretet kapjon, a minek érdemes külön termet építeni, oly termet, mely direkt azzal a céllal épül, nemhogy elférjen benne a kép, hanem hogy még inkább érvényre juttassa.

Ha WAMPETITS nem szándékozik ezt tenni, úgy sajnáljuk, hogy ő kapta meg a képet s nem a muzeum.

A mit különben is sajnálni fogunk. Mert akár épít a kép tulajdonosa neki méltó termet, akár nem, a téli kiállítás után, mi e képet többé látni nem fogjuk. Míg ha a miniszter maradt volna győztes, láthattuk volna akármelyik szerdán és szombaton ingyen, minden más napon 50 krajcár belépő díj mellett.

Igy majd csak WAMPETITS-nek locsognak a hullámok, csak őt fogja körül az enyhítő, a jótékony alkonyat, nekünk pedig «nyomorult adófizető népnek» megmarad az emlék: egyszer volt egy kép.

LÁSZLÓ FÜLÖP egy egész galériát állított ki, mint a hogy ő szokta. Egy igen dicséretes szokás, ha az ember ilyen szorgalom mellett ilyen haladást is mutathat fel. Legszebb képe talán a vörös frakkos, vörös fejű férfi arcképe vörös hátteren, a melyet csodás finomsággal, hogy ne mondjuk bájjal, dolgozott ki.

A mellette függő gyermek-arckép a maga nemében ép oly tökéletes. Csakhogy könnyebb egy bájos bából egy bájos képet csinálni, mint egy meglelt férfiuból. LÁSZLÓ-nak mind a kettő sikerült. E két képe a művész legjobb alko-

tásai közé valók. Különös figyelmet érdemel azonkívül ugyancsak LÁSZLÓ festménye: a szász-weimari nagyherceg arcképe. Szokott modoráról egészen elütően festette, mintha egy kissé LENBACH befolyása volna látható e képen. A mi különben e képnek nem válik ártalmára.

Vajjon SZEGFY ERZSI hol tanult festeni? S miért nem fest többet olajban? Ha sikerülne neki olajfestményeiben azt a báj, azt az álomszerű könnyedséget kifejezteni,

a mik pasztelljeiben rejlenek: a magyar művészek közt igen előkelő helyet foglalna el. De miért a múlt pasztellre pazarolni azt, a mit az olajfesték oly híven megőrzene a későbbi nemzedéknek?

A többiről nem akarunk szólni. A közepszerűsége, a melynek holnapja nincsen, kár szót vesztegetni s a nagyobbakról, a kiknek már csak multjuk van, sajnálkozva írni, csak fájhat.

Reméljük minden jót a jövő kiállításról!

KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS AZ IPARMŰVÉSZETI MUZEUMBAN.

(a) Az Iparművészeti Múzeum igazgatósága érti a mesterségét! Alig záródik be kapuja egy kiállítás után, nyomban nyílik egy újabb kiállításnak. És náluk az új egyet jelent a jóval. Buzdítják, serkentik, segítik a magyar műipart, a mit ők teremtettek és a mit, úgy látszik, ők fognak végleg lábra állítani és állandósítani.

A szebbnél-szebb dolgok sokasága foglalja el a földszintet, magyar varrottas, herendi porcellán, Zsolnay majolika, magyar stílusú, angol stílusú butor, gyönyörűségecses bőrmunkák, könyvkötészet — sok, sok szép és finom és izléses dolog.

Feltűnően szép egy angol stílusú szekrény, vagy pad-szekrény, nem tudjuk, minek nevezzük, a mit LÁSZLÓ FÜLÖP rajzai után RUPPRICHT elkészített. Talán kétszeresen szép épen ez a butordarab, mert a multkor e lap hasábjain kifejezett óhajtásunk valósulását jelenti, bár csak még kis mértékben.

Magyar művész rajzolta, magyar mesterember készítette — a magyar publikum, legalább egy része, tudja élvezni e darab szépségét.

Igaz, az ára is szép ár. Ugyan nincsen kiírva, hanem kérdésünkre megmondották. De hát, nincs mit tennünk. Majd ha általánosabb lesz e fajtája a butornak hazánkban, olcsóbb áron kaphatjuk.

LÁSZLÓ FÜLÖP az az egy magyar művész, a ki ráér dolgai közepette hazája műiparára is gondolni és drága pénzen itthon olyast rendelni, a mit külföldön ugyanannyiért, minden személyes fáradság nélkül is megkaphatott volna.

A második magyar művész RIPPL-RÓNAI, a ki ANDRÁSSY TIVADAR gróf megbízásából tervezett egy gazdag kiállítású ebédlőt. És THEK készítette kitűnően e butorzatot.

Ez a megvalósult ideál!

Magyar főúr, magyar művész, magyar mester együtt alkotnak egy oly gyönyörű kivitelű butorzatot, a mi külföldön is felűnést keltene.

Nem akarok részletes leírást adni; a ki érdeklődik e dolgok iránt, menjen el az Iparművészeti Múzeumba s nézze meg és örüljön rajta, és köszönje meg a buzgó, fáradhatatlan igazgatóságnak az élvezetet.

Figyelmet érdemelnek a HORTI PÁL tervezte képkeretek. Előkelő izlésről tesznek tanubizonyosságot és nem csekély dekoratív tehetségről. Dicsérik BALOGH JÁNOS-t is ezek a képkeretek, a ki oly szépen megvalósította HORTI terveit.

Még egy örömünk volt: magyar építésszek magyar stílusú butorok tervezésével is foglalkoznak. Lám, azok az emberek, a kikhez legmostohább a többi képzőművész, azok akarják helyrehozni jobban dotált művésztestvéreik mulasztását.

Ők ráérnek a magyar műiparral foglalkozni, ők, a kiktől azt mondták, hogy nem tudnak (?) műtermet építeni; bezzeg tudnak műterembe való festői butorzatot tervezni, alkotni. A kiknek művészi érzékét senki sem fejleszti, azért mégis bírnak művészi érzékkel; s ha más nem segít rajtuk, segítenek enmagukon.

Csak egy kifogásunk van e magyar stílusú butorral szemben. És ez az, hogy túlságosan nehézkes formákat választanak.

Erre nem mondhatja senki: hja, a magyar stílus már ilyen; mert az nem áll, miután eddig magyar stílusú butorzatban egyáltalában korai volna beszélni; az még a jövő titka.

Az angol stílus főelőnye a célszerűségében rejlik s a minden tartóssága mellett könnyed formában. Az angol nem nézi

első sorban a stílt, hanem a kényelmet és hogy az általa tervezett dolog megfelel-e céljának.

Ezt meg lehetne tanulni tőlük, különösen nekünk magyaroknak, a kik még csak ezután teremtik meg a magyar stílt a butorzatban. Motívumunk van hál' Istennek elég.

Hogy jó ízléssel mit lehet csinálni szép motívumokból, azt ékesen bizonyítja az Izabella főhercegnő pátronátusa alatt álló himző-iskola. Mily végtelen finom jó ízlés mutatkozik minden kiállított himzésen. Pedig tős-gyökeres népies motívumok mind, csak ki vannak, hogy úgy mondjam, csiszolva, finomítva, nemesítve.

Mily másként hatnak reánk a magyar női ipariskola kiállított tárgyai jelen formájukban, minthogy hatottak reánk a GYARMATHYNÉ által fölfedezett kalotaszegi varrottasok, a midőn még csak fodor vászonra varrták kék, piros és talán még fehér «fejtő»-vel.

A fodros vászonra varrott minták még csak az elvetendő magot képviselték; az

ipariskola remekei már a virágzást mutatják be. Fejlődhetnek még tovább és én legalább nem tudnám megmondani, hol lesz az a határ, a mely megállásra készíti e fejlődést, de már így is megmutatják, hogy azért, mert valami népies, nem kell annak egyszersmind parasztosnak is maradnia.

Örök hálát érdemel GYARMATHYNÉ fáradságáért, mert nála nélkül még ki tudja meddig maradt volna ismeretlen a magyar nép szép himzése; de tisztelet azoknak is, a kik mostani fokára fejlesztették a magyar himzést.

Sok szépet láttunk s új reményt nyertünk arra nézve, hogy van kilátásunk magyar műiparra minden téren, ha állam, művészek és társaság, így kezét fogva, halad a megkezdett úton.

Kivánjuk, hogy a közönség elismerése ne csak elragadtatásban nyilvánulna, hanem főleg abban, hogy a kiállított tárgyakat az utolsó darabig megvásárolná.

Ez volna a legőszintébb dicséret, a mire mindnyájan rászolgáltak.

AZ ANGOL JUBILEUMI KIÁLLITÁS.

(1) Az Iparművészeti Múzeum fáradhatatlan igazgatósága kellemes karácsonyi ajándékkal lepte meg a magyar tanuló ifjuságot. Miután mindkét nembeli tanuló fiatalságunk, értvén azokat, a kik akár iparral, akár művészettel foglalkoznak, rendesen nincsenek olyan fényes anyagi körülmények közt, hogy továbbfejlődésük érdekében külföldi tanulmányutat tehesenek, az ítélőtehetség fejlesztésére pedig kiválóan fontos, ha összehasonlíthatunk, a Múzeum igazgatósága elhozta, ha nem is az egész külföldet, legalább egy darab irányadó külföldet a mi tanuló ifjuságunknak.

Ott láthatjuk Anglia összes szakiskolai munkáit. Annak is a legjavát. A tizezernyi beküldött munkából kiválasztott a zsüri egynehány ezret s ebből az egynehány ezerből került ki az a jókora csomó díjnyertes munkálat, a melyet mi jelenleg tanulmányozhatunk.

A tanuló ifjaktól, a kik ma előzőnlőték a Múzeum első emeletét, sokat tanulunk. Sokan őszinte élvezettel nézték az ügyes dolgokat; halkan megszólította tár-

sát: «Te, nézd, hogy van ez megcsinálva!?» Mások örültek a szépnek, a mit láttak; hanem akadt feles számban olyan is, valószínűleg épen azok, a kikre leginkább ráférne az összehasonlítás, hogy ezáltal mértéket nyernének saját gyarló műveik megbírálására, fitymálva nevetgéltek: «Ejnye, hogy is lehetett ezt így meg így csinálni!?»

Irigység fogja el az ember szívét, ha látja, hogy tanítja az a művészi érzék híján szükölködő angol — legalább nekünk azt mondja minduntalan francia, német — gyermekeit.

Hogy fejleszti benne a művészi érzéket, mindent követel tőle és mily bámulatos eredményt tud elérni.

Nézzük meg a rajzokat, a mikben egy bizonyos cél elérése van kitűzve. Egy madár mintára való felhasználása. Egy rendes nagyságu rajzpapíron látjuk a madarat természetihven pihenő állásban. A második rajz tán oldalt fordítva ábrázolja, a harmadik repülve, a negyedik kúszva, az ötödik, hatodik szintén más oldalról és az utolsó rajz már a mintának

feldolgozott madarat mutatja be. Már stilizálva van.

És nemcsak egy irányban dolgoznak ezek az iskolák. Az asztalfutótól elkezdve, egészen az arany és ezüst billikomig nincsen elfedve a műipar egy ága sem, a melyben a rajzolási ügyesség és tudás használhat.

Látunk hímezett könyvborítékot, a mit férfi tervezett és ki tudja, talán maga is hímezett, mert csak a tervező neve van kitéve; asztalfutót; látunk kandallódísz és vajvágó-kést; látunk csipkekendőt és teáskanna-mintát; látunk aktrajzot és csendéletet olajfestéssel; látunk tollrajzot, szénrajzot és akvarellt és minden egyéb változványát a rajzolás technikájának.

És látunk mindenben és mindenütt ernyedetlen szorgalmat, vasakaratot, kitartást, jó ízlést és buzgalmat.

Az a nemzet, a melynek gyermekei így képesek tanulni, biztosítva van minden versenytől. A mit az angol akar, azt ke-

resztül is viszi; kedve kerekedett műiparra: megteremtette magának. Látta, hogy a tömeg zöme még nem elég művelt arra, hogy ezt megértse: megnevelte felolvasások, kiállítások, tanintézetek felállítása által.

Tanuljunk tőlük mentül többet! Ne lessük el tőlük mintáikat; teremtsünk magunknak újakat; ne irigyeljük tőlük sikereiket; szerezzünk önmagunknak is sikereket. Ne tetszelegjünk önmagunknak azzal, hogy a magyar faj ázsiai indolenciája, hanem lármázzuk, ráncigáljuk, ébresszük fel az alvó magyar közönséget arra a tudatra, hogy itt a cselekvés ideje, itt az ideje a külföldi kontár vagy művész, hanem mindenestre idegen befolyástól menekedni és megcsinálni önmagunknak külön, privát, magyar műiparunkat, művészetünket.

Az Iparművészeti Múzeum igazgatósága egyedül nem tudja keresztül vinni; segítse meg az, a kiért teszi: a magyar művelt közönség!

GIOVANNI MARTINI.

Velence két önálló művészeti irányzatot produkált, a melyeknek végeredményeit a VIVARINI-ek és BELLINI-ek reprezentálták.

A VIVARINI-ek iskolájához, kivált BARTOLOMEO-hoz csatlakoztak név szerint: GIOVANNI MARTINI, GIROLAMO DI BERNARDINO, JACOPO DA VALENCIA és CARLO CRIVELLI.

A BELLINI-ek követői valának: MARTINO DI BATTISTA (PELLEGRINO) CARPACCIO, LAZZARO BASTIANI, MANSUETI, BENED. DIANA, MARZIALE, CIMA DA CONEGLIANO, MARCO BASAITI, VINC. CATENA, PREVITALI, BISSOLO és nevezetesen TIZIAN, GIORGIONE, sőt valószínűleg még PORDENONE és a trevizoi GIROLAMO.

GIOVANNI MARTINI a már említett MARTINO TOLMEZZO-nak volt a fia és ALOIS VIVARINI-nél tanult. Nem volt nagy tehetség, azonban érdemül tudandó be, hogy nem is igyekezett értékénél többnek látszani. Az udinei dómban, az első oltár fölött balra van egy Szt. MÁRK-nak szentelt festmény. A nevezett szent a kép közepén, magas trónon úgy ül, mint egy fejedlem. Jobbról KER. Szt. JÁNOS, balról Szt. LŐRINC, előtte két püspök s ezek mögött két aggastyán áll. A szimmetrikus

elrendezés mellett nagy, széles formák jellemzik; a rajz körvonalai tiszták, biztosak és kemények, a tört redőkből összeállított draperia stílje bizonytalan, a húszsín szürkés-barna és száraz. A művész saját aláírásával jellemzi önművére vonatkozó véleményét, mely a következő: «1501. Johanes Uticensis hoc parvo ingenio fecit».

Velencében a S. BARNABA-templomban a második oltár jobboldala fölött szintén van GIOVANNI MARTINI-tól egy aláírt festmény, mely sienai Szt. BERNÁT-ot, KLÁRÁ-t és cortonai MARGIT-ot ábrázolja.

A mű stílje és jellemző ereje gyöngye és elárulja egy új irány felé való eredménytelen törekvést. Ugyanott még egy másik oltárkép is gyaníthatólag tőle származik, mely a szabadban fölállított talapzaton tünteti föl, Szt. FERENC-et, Szt. JAKAB-ot, és ANTAL-t, három külön álló alak környezetében; mindegyikök csoportosítás és összefüggés nélkül, majdnem mozdulatlan helyzetben szerepel, egyéni, de mindazáltal kifejezéstelen vonásokkal, és az 1500-dik év korszakának stíljét érintve.

Még gyöngébb ama műve, mely Udine-ből, a S. PIETRO MARTIRE-templomból került a milanoi BRERA-gyűjteménybe. A kép Szt. ORSOLYÁ-t ábrázolja, a mint tisz szűzből alakult környezetében, egy vízszintesen fődött, nyílt csarnokban, piederstálon áll, kezeit kulcsolva és még

sem imádkozva, mialatt a körülötte levő szűzek alaposan unatkoznak. Élettelen, szürke a hús-szín, ellenben a ruházata szép és erőteljes, míg kemény szövetjük élestörésű redőket alkot. Az aláírás: «Essendo Camerara Magistro Anthonio Manzignei 1507».

VEGYESEK.

A HÁZELTOLATÁSÁRA VONATKOZÓLAG a pénzügyminiszter, meggyőződve az ügy közgazdasági rendkívüli horderejéről, elvileg kimondotta, hogy az eltolandó házakra megadja az adómentességet. — A főváros is, mint értesülünk, meghozta azt az elvi határozatot, hogy nincs kifogása a házak eltolatása ellen, hanem kiköti, hogy minden egyes esetben az engedély a fővárostól kikérendő s ez esetben a tervek és a kivitelre szóló számítások beterjesztendők.

ASZTALOS ISKOLA. A tarnopoli takarékpénztár asztalos ipariskola építését határozta el és e célra 250.000 frtot szavazott meg.

AUTOTIP-KLISÉ. A fotográfusok már sok kísérletet tettek arra nézve, hogy a nyomtatáshoz szükséges kliséket minden mechanikai munka nélkül a fényképpel készíttessék meg. CRONENBERG autotip-kliséje is ezt a célt akarja elérni. Zselatinból, kálium- és alumíniumdichromatból,

továbbá chromtimsóból és vízből, magas hőfokon fénylemezre állítunk elő. Ezt a rendes fotografus módszerrel a negatív alatt kopirozzuk, azután timsóban és kénsavban lemoszuk. Ekkor az így elkészített képet vékony rézlemezre visszük át és vaschlóridal lemaratjuk a rézlemezre. Hogy a maratás könnyebben mehessen, a rézlemez széleit bevonjuk vékony gyantakerettel, a mi megakadályozza, hogy a folyékony vaschlórid kiömlhessék. Ily módon hosszadalmas mechanikai munka nélkül egyszerre elkészítjük a nyomtatásra alkalmas kliséket.

PÁLYAUDVAR KIBŐVÍTÉS. A fumei pályaudvart jövő évben nagyban ki fogják bővíteni olyképp, hogy a Brajdica farakodóhelyet tengerfeltöltés útján tetemesen szélesbítik, az ezáltal nyert széles térségen külön pályaudvart létesítenek és ezt az új pályaudvart külön vonal által a főpályaudvarral összekötik.

TERVPÁLYÁZATOK.

KISPÁLYÁZAT, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályainak 1899. évre. Tervezendő egy háromnyílású lánchíd egyik mederpillérre. A mederpillér méretezésére nézve irányadók a hidnak következő főbb méretei: A középnílás 15.00 m., a lánc a hidpálya felett 12.5 m. magasságban erősített meg; a hidpálya magassága a rendes vízállás felett 15.00 m., a kocsit szélessége

10.00 m., a gyalogjáróké kétoldalt 2.50—2.50 m. Az alkalmazandó anyag lehet kő vagy vas. Készítendő alaprajz, oldalnézet, előnézet és 1:100 mértékben. Pályadíj: az egyesületi ezüstérem és 100 korona. A pályázatban résztvehet az egyesület minden tagja. A tervek megbírási eljárás szerint fog történni. A tervek benyújtásának határideje 1899. február hó 20-án este 6 óra.

A vonatok **INDULÁSA** Budapestről.

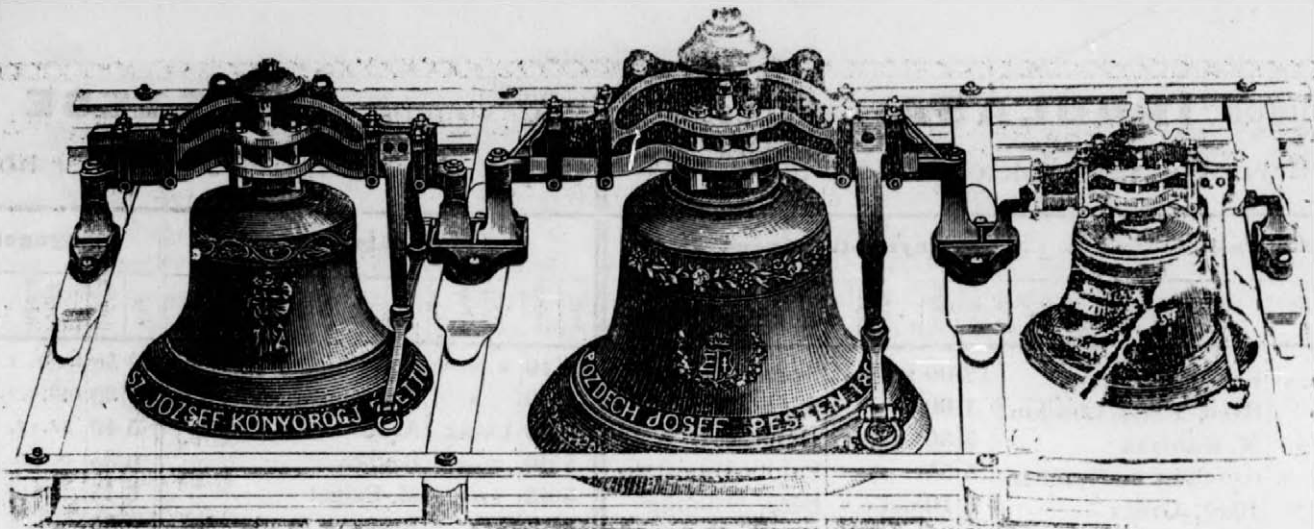
Érvényes 1898. október hó 1-től.

A vonatok **ÉRKEZÉSE** Budapestre

Érvényes 1898. október hó 1-től.

A keleti pályaudvarról				A nyugoti pályaudvarról				A keleti pályaudvarra				A nyugoti pályaudvarra			
óra	perc	vonat neve	délelőtt	óra	perc	vonat neve	délelőtt	óra	perc	vonat neve	délelőtt	óra	perc	vonat neve	délelőtt
12 20		k. e. v.	Konstantinápoly ¹	12 00		k. e. v.	Konstantinápoly ¹	12 10		k. e. v.	London, Páris, Bécs ¹	12 50		k. e. v.	Konstantinápoly ⁷
12 40		>	Bécs, Páris, London ²	1 00		>	Bécs, Páris, London ⁶	12 30		>	Konstantinápoly ²	5 30		ost.e.v.	Konstantináp. ⁸
6 25		v.-v.	N.-Kanizsa	5 30		sz. v.	Dunakesz ¹¹	5 00		t.szsz.	Arad	5 40		sz.-v.	Palota-Ujpest
6 45		gy. v.	Gyfehérvár-Nszeben	5 55		>	Palota-Ujpest ¹⁰	5 20		v.-v.	Ruttka	6 35		>	Palota-Ujpest ¹¹
6 50		sz. v.	Bécs, Grác	6 10		ost.e.v.	Bécs, Ostende ⁷	5 45		sz.-v.	M.-Sziget	6 45		>	Szolnok, Czepléd
7 10		gy. v.	Kassa, Munkács	6 30		sz. v.	Esztergom	6 10		>	Brassó, Arad	6 55		>	Zsolna, Berlin
7 15		>	Zágráb, Fiume, Róma	6 40		>	Czepléd, Szolnok	6 15		t.szsz.	Bicske	7 15		>	Verciorova
7 30		>	Ruttka, Berlin	6 50		>	Palota-Ujpest	6 35		sz.-v.	Lemberg, Miskolcz	7 25		>	Esztergom
7 35		sz. v.	Belgrád, Bród, N.-Kanizsa	6 55		v. v.	Lajos-Mizse	6 40		>	Bécs, Sopron	7 35		>	Palota-Ujpest
7 50		>	Kassa, Poprád-Felka	7 35		gy.-v.	Zsolna, Berlin	7 05		>	Belgrád, Bród	7 45		>	Bécs
8 00		>	Zágráb, Fiume, Pécs	8 05		>	Bécs	7 10		>	Brassó, Kolozsvár	7 55		v. v.	Lajos-Mizse
8 10		>	Arad, Brassó	8 15		gy.-v.	Temesvár, Orsova	7 30		>	Hatvan	8 20		sz.-v.	Párkány-Nána
8 30		>	Kolozsvár, Brassó	8 30		sz.-v.	Temesvár	7 35		>	Grác, Fehring	8 5		>	Czepléd
8 50		gy. v.	Bécs, Grác	9 05		>	Palota-Ujpest	7 50		gy.-v.	Bukarest, Brassó	10 10		>	Palota-Ujpest
8 50		sz. v.	Munkács, M.-Sziget	9 15		>	Bécs	7 55		v. v.	Paks, Adony, Szabolcs	10 55		>	Érsekujvár
9 15		>	M.-Sziget, Stanislaw	délután				8 15		sz.-v.	Kassa, P.-Felka	11 05		>	Szeged
9 35		>	Ruttka, Berlin	12 05		sz.-v.	Czepléd, Szolnok	8 20		>	Fiume, Zágráb, Eszék	délután			
10 30		v.-v.	Budafok ⁴	12 15		>	Palota-Ujpest	8 40		gy.-v.	Fiume,	délután			
délután				12 25		>	Nagy-Maros	8 45		sz.-v.	Hatvan ⁴	12 55		sz.-v.	Palota-Ujpest ¹²
12 15		sz.-v.	Bicske ³	12 25		>	Palota-Ujpest ¹²	9 15		>	Szolnok	1 25		gy.-v.	Bukarest
12 35		>	Hatvan	1 05		>	Palota-Ujpest ¹²	9 25		>	Győr, Szfehérvár	1 40		sz.-v.	Palota-Ujpest
1 45		gy.-v.	Fehring, Grác	1 25		>	Pilis-Csaba ⁹	10 15		>	Triest, Fiume	1 50		gy.-v.	Bécs, Páris
1 55		>	Arad, Kolozsvár	1 45		gy.-v.	Bécs, Páris	10 30		>	Szabadka	3 00		sz.-v.	Palota-Ujpest
2 20		>	Bécs, Páris	2 20		sz.-v.	Palota-Ujpest	10 35		>	Ruttka, Füle	3 10		>	Lajos-Mizse
2 30		sz.-v.	Bicske	2 30		gy.-v.	Bukarest	délután				3 55		>	Nagy-Maros
2 35		gy.-v.	Kassa, Lawoczne, Lemberg	2 35		sz.-v.	Érsekujvár	12 20		v.-v.	Budafok ³	4 05		>	Szolnok, Czepléd
2 40		>	Konstantinápoly	2 40		>	Esztergom	12 25		sz.-v.	Hatvan	4 40		>	Esztergom
2 45		sz.-v.	Hatvan	2 45		>	Lajos-Mizse	12 50		gy.-v.	Berlin, Ruttka	5 45		>	Palota-Ujpest
2 55		>	Szolnok	3 05		>	Czepléd, Szolnok	1 05		>	Konstantinápoly	5 55		>	Bécs
3 00		gy.-v.	Zágráb, Fiume, Eszék	4 05		>	Palota-Ujpest	1 25		>	Gyékényes, Pécs	6 50		>	Temesvár
3 20		v.-v.	Adony-Szabolcs, Paks	4 25		>	Szeged	1 30		>	Lemberg, Kassa	7 00		>	Palota-Ujpest
3 45		gy.-v.	Ruttka, Berlin	4 35		>	Nagy-Maros	1 45		>	London, Páris, Bécs	7 40		gy.-v.	Orsova, Temesvár
4 00		sz.-v.	Szabadka	6 10		>	Palota-Ujpest	1 50		>	Kolozsvár, Arad	8 15		sz.-v.	Pilis-Csaba ¹⁰
4 30		>	Győr, Szfehérvár	6 30		>	Párkány-Nána	2 05		>	Grác, Fehring	8 30		>	Nagy-Maros
5 20		>	Füle, Ruttka	7 00		>	Verciorova	4 55		sz.-v.	Bicske ⁵	8 40		>	Palota-Ujpest
5 45		>	Kolozsvár, Brassó	7 10		v.-v.	Esztergom	5 55		>	Hatvan	8 50		gy.-v.	Bécs
6 25		>	Hatvan	7 20		>	Lajos-Mizse	6 20		>	Brassó, Kolozsvár	9 20		>	Zsolna, Berlin
7 05		>	M.-Sziget, Stanislaw	7 55		sz.-v.	Palota-Ujpest	6 50		v. v.	Győr	9 30		v. v.	Esztergom
7 35		>	N.-Kanizsa, Triest	9 35		>	Bécs	7 15		gy.-v.	Bécs, Grác	9 55		ost.e.v.	Bécs, Ostende ⁹
8 00		>	Kassa, Poprád-Felka	10 15		ost.e.v.	Konstantináp. ⁸	7 20		sz.-v.	Brassó, Arad	10 05		sz.-v.	Szolnok, Czepléd
8 30		>	Zágráb, Fiume, Eszék	10 35		sz.-v.	Szeged, Temesvár	7 35		>	Belgrád, Eszék	11 00		v.-v.	Lajos-Mizse
8 40		>	Ungvár, Lemberg	10 45		>	Zsolna, Berlin	7 45		>	Berlin, Ruttka, Szerencs	11 50		k. e. v.	London, Páris, Bécs ⁶
9 10		tszsz.	Bicske	Közlekedik:				8 00		>	Fiume, Zágráb, Pécs	Közlekedik:			
9 15		gy.-v.	Kolozsvár, Bukarest	¹ kedden és pénteken. — ² szerdán és szombaton. — ³ bez. nov. 15-ig. — ⁴ csak a hajózás szüneté alatt. — ⁵ minden vasárnap. — ⁶ minden csütörtökön. — ⁷ minden hétfőn. — ⁸ minden szerdán. — ⁹ ünnep- és vasárnap bez. nov. 20-ig. — ¹⁰ bez. márc. 31-ig. — ¹¹ ápril. 1-től. — ¹² ünnep- és vasárnap.				8 10		>	Stanislaw, M.-Sziget	¹ kedden és pénteken. — ² szerdán és szombaton. — ³ csak a hajózás szüneté alatt. — ⁴ bez. okt. 15-ig. — ⁵ bez. november 15-ig. — ⁶ minden szombaton. — ⁷ minden csütörtökön. — ⁸ minden hétfőn. — ⁹ minden szerdán. — ¹⁰ ünnep- és vasárnap bez. nov. 20-ig. — ¹¹ ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik. — ¹² ünnep- és vasárnap.			
9 30		sz.-v.	Pécs, Eszék, Bród	8 35		gy.-v.	Róma, Fiume, Zágráb	8 40		sz.-v.	Munkács, M.-Sziget	Közlekedik:			
9 55		>	Fehring, Grác	8 40		sz.-v.	Munkács, M.-Sziget	9 05		>	Kassa, P.-Felka	¹ kedden és pénteken. — ² szerdán és szombaton. — ³ csak a hajózás szüneté alatt. — ⁴ bez. okt. 15-ig. — ⁵ bez. november 15-ig. — ⁶ minden szombaton. — ⁷ minden csütörtökön. — ⁸ minden hétfőn. — ⁹ minden szerdán. — ¹⁰ ünnep- és vasárnap bez. nov. 20-ig. — ¹¹ ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik. — ¹² ünnep- és vasárnap.			
10 00		>	Arad, Brassó	9 05		>	Kassa, P.-Felka	9 20		>	Bécs, Grác	Közlekedik:			
10 20		>	Belgrád, Eszék, Bród	9 25		gy.-v.	Berlin, Ruttka	9 30		gy.-v.	Bécs, Grác	¹ kedden és pénteken. — ² szerdán és szombaton. — ³ csak a hajózás szüneté alatt. — ⁴ bez. okt. 15-ig. — ⁵ bez. november 15-ig. — ⁶ minden szombaton. — ⁷ minden csütörtökön. — ⁸ minden hétfőn. — ⁹ minden szerdán. — ¹⁰ ünnep- és vasárnap bez. nov. 20-ig. — ¹¹ ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik. — ¹² ünnep- és vasárnap.			
10 45		sz.-v.	Bécs	9 40		>	Nszeben, Gyfehérvár	9 45		sz.-v.	Triest, Fiume	Közlekedik:			
11 00		v.-v.	Ruttka, Miskolcz	10 00		gy.-v.	Munkács, Kassa	10 00		gy.-v.	Munkács, Kassa	¹ kedden és pénteken. — ² szerdán és szombaton. — ³ csak a hajózás szüneté alatt. — ⁴ bez. okt. 15-ig. — ⁵ bez. november 15-ig. — ⁶ minden szombaton. — ⁷ minden csütörtökön. — ⁸ minden hétfőn. — ⁹ minden szerdán. — ¹⁰ ünnep- és vasárnap bez. nov. 20-ig. — ¹¹ ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik. — ¹² ünnep- és vasárnap.			

Az 1853-iki budapesti országos kiállítás alkalmával a cs. és kir. apostoli Főszéke által az aranykoronás éremmel kitüntetve.

Harang-, fűtő-, továbbá kovács-, lakatos- és rézműves-szerszámai után nagy kiállítás díjnyert kiállítva.

Alapított 1874-ben.

Pozdech József utódai

Alapított 1874-ben.

Thúry János és Fia

első magyar gőzerőre berendezett

fűvőgyár, harang- és ércöntőde, szabadalmazott harangfölszerelés és nagyszerkovácsság

Budapest, VI., Lehel- és Lévay-utca sarkán,

saját ház, a magyar állanivasutak nyugoti pályaudvara közelében.

Minden nagyságu harangok öntése és új modoru felszerelése vállaltatik el, hogy a harangok használata a koronában tizenkét-szer eszközölhető helyre fordítás által, az idővel bekövetkezendő kikopás s ennek kifolyásából eredhető megrepedéstől egészen megmenthető, hogy az előbbi régi rendszernél a harangozáshoz szükséges kézi erő az új rendszernél annyira alább szállt, miként azon harang húzásához, melyhez régi modor szerint négy ember kellett, a mo tani szerint ahhoz csak egy ember szükséges s így egy ember egyszerre több harangot is húzhat. Egyárban készítettnek továbbá vertvas harang állványok is, melyek rendeltetése a torony ázkódtatását elhárítani és a harangokat tüzeseten megvédeni; ugyanitt felszereltnek még régi harangok is. Ajánltatnak továbbá a gyár részéről kocsimelők. (Winden) és mindennemű fűvők, minden alak- és nagyságu, különböző tábori tüzhelyek, üllök, satúk s minden néven nevezendő kovács- és lakatos-szerszámok; acéloztatnak üllök, satúk; minden a nagyszerkovácsmunkába vágó tárgyak gyorsan elkészítettnek és kedvező feltételek mellett megrendelhetők.

Regi harangok és üllök folyó áron becseréltetnek.

Gyártmányainkról kívánatra árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgálunk.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros

BUDAPESTEN, VII., Garay-utca 6—8. sz.

Jótállás mellett elvállal:

**gáz- és vízvezetési berendezéseket,
klosetek és csatornázások,**

bármely rendszerű **központi és helyi fűtés és szellőztetések,**
szivattyúk, vízerőművi gépek,

gőz, mosó, főző és konyhaszűrő, fertőtlenítő, szárító és fürdőberendezések és gőzfürdő
készítését városok, kastélyok, gyárak, bérházak stb. számára.

Vállalkozik: egészségügyi berendezések tervezésére és készítésére.

Tervek és költségvetések készsággel készítettnek.

DUSAN FELSZERELT KŐAGYAGCSŐ RAKTÁRA.

Fűszer- és vegyeskereskedő urak, illatszerészek, szatócsok, fodrászok, cukrászok, korcsmárosok, továbbá mindennemű iparosok és gyárosok rendeljék meg

BACSKAY M. TIVADAR

„A KERESKEDELMI VEGYÉSZET“

című, most megjelent művét, melynek útmutatása alapján üzletök jövedelmét **35—40°/o**-al emelhetik.

Tisztviselő, tanító, postamester és körjegyző urak, nyugdíjasok és magánzók e mű előírásai alapján

havonta 150—200 frt

mellékjövedelemre tehetnek szert.

Segélyével minden háztartásnál évente 200—400 frt megtakarítás érhető el.

A terjedelmes művet 1 frt 70 kr-nak postautalványoni beküldése ellenében portomentesen a j á n l v a küldi meg a

„KERESKEDELMI VEGYÉSZET“

könyvkiadó vállalata

☛ **UJPEST, István-utca 2. szám.** ☛
(Utánvétel mellett is rendelhető.)

☛ Hirdetések ☛

az

„ÉPÍTÉSZETI SZEMLE“

számára felvétetnek a kiadóhivatalban

— B U D A P E S T, —

VII. ker., Óvoda-utca 27. szám alatt.

TELEFON 59 07.

TELEFON 59-07.

Könyrkötészet * * * *

* * * * Tömöntöde

WERBÖCZY

* könyvnyomda

részv.-társ.

IV. ker., Vármegye-utca 11-13. sz.

saját házában.

Ajánlja

folyóiratok, művek, napilapok, árjegyzékek, falragaszok
és minden e szakmába vágó munkák pontos elkészítését.

*Szines falragaszok elkészítését és minden egyéb lithographiai
munkát is elvállalunk.*

Vidéki megrendelések a legpontosabban és legjutányosabb árak mellett
eszközöltetnek.

